

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

Προδύουμε τον πολιτισμό
Προστατεύουμε το περιβάλλον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)

Δημιουργώ μνήμες Αλληλεγγύης στα Βαλκάνια Βοσνία και Ερζεγοβίνη 1992-1995

Προσωπική μαρτυρία
Assoc. Prof. Dr. Sabahudin Hadžialić
and Dr. Honoris Causa

Μετάφραση για την ελληνική γλώσσα
Αναστασία Πασχαλίδου

**Μέλος του Διεπιστημονικού Δικτύου Ειδικής και
Διαπολιτισμικής Αγωγής INCLUDE**

“Βόσνιοι (μουσουλμάνοι), Κροάτες (Καθολικοί)
και Σέρβοι (Ορθόδοξοι) όλοι είμαστε άνθρωποι
και μπορούμε, ασφαλώς, να ζήσουμε καλύτερα,
αν είμαστε ενωμένοι.”

Dr. Sabahudin Hadžialić

Jonathan Livingstone the Seagull

Στα εργαστήριά τους
ξανά και ξανά
έσπρωξαν τα φτερά της
νεότητάς μου.
Θα τα επαναφέρω
Τελείως διορθωμένα.
Επανασυναρμολογημένα.
Δεν θα είναι φτερά πια.
Θα είναι μόνο η έκφραση
από κάτι
ότι κάποτε ήταν γνωστό ως
ταξίδι.

Θα με καλύψουν με πίσσα
και δείξτε με για να δει ο κόσμος.
Προβλέπω το μέλλον
Το μέλλον μου και το μέλλον
τους

.....
Θα κρατήσω τα φτερά μου,
Αυτά είναι δικά μου.

Dr. Sabahudin Hadžialić
"Amanet" (BiH, 1996)
Testament (France, 1998)

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

Προδύουμε τον πολιτισμό
Προστατεύουμε το περιβάλλον

Επεκρίνουμε και Προβοκάρδορευμ
για την Γραμματεία των Περιβολίων και
την Προϊστορική Πολιτιστική Δημοσιοποίηση
στη Μακεδονία και στη Θράκη

Όλα ξεκίνησαν κατά τη διάρκεια του πολέμου όταν
έγραψα μερικά από τα πιο δυνατά και εγκάρδια
ποιήματα μου, μόλις μια νύχτα πριν τραυματιστώ στο
Bugojno (πόλη στη Μέση Βοσνία-Ερζεγοβίνη, 120

χιλιόμετρα δυτικά από το Σεράγεβο, όπου ζούσα από το 1986 και κατά τη διάρκεια του πολέμου - η σύζυγός μου Amira είναι από Bugojno) και πέρασε αρκετές μέρες με κόμμα στο νοσοκομείο της Zenica.

Έχω δύο παιδιά. Έναν γιο, τον Amer (1987) και μία κόρη, την Sabina (1994). Θα μπορούσαν να έχουν χάσει τον πατέρα τους εξαιτίας του άγριου πολέμου στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη 1992-1995 επειδή το ζήτημα δεν ήταν αν θα πεθάνω, αλλά πότε θα έρθει ο χρόνος μου να πεθάνω.

Μετά την ανάρρωση, αποφάσισα ότι μετά τον πόλεμο θα αφιερώσω τη ζωή μου για να βοηθήσω τα παιδιά της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο και την εθνικότητα, επειδή θα μπορούσαν να έχουν χάσει τον πατέρα τους όπως και τα δικά μου θα μπορούσαν να είχαν χάσει τον δικό τους. Επομένως, τα πάντα μετά από αυτό ανήκουν στην Ιστορία, αν μπορώ να πω. Συγκεκριμένα, αφού δημοσίευσα ένα βιβλίο ποίησης στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη με τίτλο "Amanet" και έχοντας μια αρκετά μεγάλη επιτυχία στο πλαίσιο της πολιτιστικής σκηνής της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στο Sarajevo, την πατρίδα μου και στο Bugojno, όπου συναντήθηκα, κατά σύμπτωση με τον κ. Michel Neveu το 1997 στο Bugojno, αρχηγός της ΜΚΟ "Promethee 71" (εμφανίστηκε από τους Michele Neveu και Benoit Raphael) από το St. Egreve (Γκρενόμπλ) της Γαλλίας και ξεκίνησε η ιστορία.

Πρώτα, παρουσιάστηκαν στον Michael μερικά από τα ποιήματά μου με τα οποία ήταν ευχαριστημένος και μου είπε ότι θα ήθελε να συστήσει την ποίησή μου για να δημοσιευθούν από τον Artootem, εκδότης από το Annecy της Γαλλίας. Παρά το γεγονός ότι ξαφνιάστηκα, όντας άγνωστος για τη γαλλική σκηνή πολιτιστικής λογοτεχνίας, είχα αρκετό θάρρος να του πω ότι συμφωνώ, αλλά υπό μία προϋπόθεση: Ότι όλα τα έσοδα από την πώληση του βιβλίου πηγαίνουν στα ορφανά της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου και εθνότητας. Επίσης, ότι θα είναι ο τύπος (της MKO) που θα συντόνιζε τα πάντα στη Γαλλία. Υπογράψαμε συμφωνία στις 19.09.1997 και οι μεταφραστές από τη Γαλλία (Fatima Pirić, Christiane Dupont και Faris Rujanac) και το Βέλγιο (Edouard d'Aoust) ξεκίνησαν το έργο τους στη μετάφραση του βιβλίου ποίησης. Τους πήρε ένα χρόνο.

Καθώς το βιβλίο μεταφράστηκε, ο ίδιος προσπάθησα να οργανώσω επαφές με όλους τους στοχευόμενους ανθρώπους στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη για να δώσω στα παιδιά μεγαλύτερη έμφαση στην κοινή εργασία αλληλεγγύης για να αρχίσουν έτσι να έρχονται σε επαφή. Πρώτος επίσημος φορέας - Δήμος Bugojno και Ένωσης από το Σεράγεβο "Η εκπαίδευση χτίζει την Βοσνίας και Ερζεγοβίνη" με επικεφαλής τον αγαπητό φίλο μου Jovan Divjak. Στην αρχή είχα προβλήματα με τους ηγέτες του Δήμου Bugojno επειδή, μετά τον πόλεμο στην ανοργάνωτη χώρα (ονομάζω ακόμα "οργανωμένη αναρχία"), ήθελαν με χειραγωγήσουν και να με ζητήσουν να πάρω μαζί

μου για διακοπές στη Γαλλία μερικά από τα παιδιά των ηγετών του δημοτικού συμβουλίου, τους οποίους απέρριψα και απευθύνθηκα απευθείας στον ιερέα της Καθολικής Εκκλησίας και στον ιμάμη των Μουσουλμάνων για να με βοηθήσουν να βρω παιδιά για να τα βοηθήσω. Το έκαναν, αλλά ας επικεντρωθούμε πρώτα στην προώθηση του βιβλίου.

Το πρώτο ταξίδι μου από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, μετά τον πόλεμο, ήταν το 1998, με σκοπό την προώθηση του βιβλίου της ποίησης "Διαθήκη" στη Γαλλία, κατά τη διάρκεια 15 (δεκαπέντε) ημερών, διοργανώνοντας εκδρομές γύρω από τη Νοτιοδυτική Γαλλία. Ο πρόλογος του βιβλίου γράφτηκε από το περίφημο Abbe Pierre¹ που με τιμούσε με τα λόγια του, θεωρώντας με ως τον αδελφό του μέσα στον ανθρώπινο πολιτισμό.

Έχοντας κατά νου ότι σε αυτή τη «μεταπολεμική» χρόνο δεν υπήρχε πτήση μεταξύ Β-Ε και Γαλλίας, πήγα στο αεροδρόμιο στο Σπλιτ της Κροατίας και μαζί με τη σύζυγό μου έφυγα από το Σπλιτ μέσω του Παρισιού στη Λυών στη Γαλλία όπου ο Michel Neveu με περίμενε στο αεροδρόμιο. Αυτές οι δεκαπέντε ημέρες διαφημιστικής περιήγησης για το βιβλίο μου, όταν συναντήθηκα εκατοντάδες ανθρώπων από τη Γαλλία και ορισμένες άλλες χώρες της ΕΕ όπως η Ισπανία και το Βέλγιο, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων προσφύγων από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, ήταν η καλύτερη εμπειρία στη ζωή μου, γνωρίζοντας ότι αυτό το έργο αλληλεγγύης μου θα βοηθήσει τα ορφανά της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Γιατί; Γιατί

ήθελα να δείξω ότι, ανεξάρτητα από τους τελευταίους πατέρες τους που πολεμούν ο ένας στον άλλο στον πόλεμο, η νέα γενιά πρέπει και θα δείξει ότι μπορεί να ξεπεράσει τις πληγές του πολέμου και να ξεκινήσει μια νέα κοινή ζωή αλληλεγγύης και σεβασμού.

Η πρώτη προβολή1 του βιβλίου πραγματοποιήθηκε στο Γκρενόμπλ International της Γκρενόμπλ, στις 6.30 μ.μ. Μεγάλη προβολή χάρη στους ανθρώπους της Promethee (Michel Neveu, Aude και Emma Cuenot καθώς και της Lucette Ribet) και ο Αναπληρωτής Δήμαρχος της Γκρενόμπλ που άνοιξε την παρουσίαση εκείνο το βράδυ στις 9 Οκτωβρίου 1998. Η επόμενη ήταν στις 10.10.1998 στο Θέατρο κοντά στο DECITRE βιβλιοπωλείο στο Annecy (όπου ήταν ο τόπος του εκδότη μου). Ήταν τιμή μου να είμαι κύριος προσκεκλημένος της Δρ Joelhe από την Annecy στο σπίτι της μετά την προαγωγή. Η επόμενη παρουσίαση έγινε τη Δευτέρα 12.10.1998 στην κοινότητα Emmaus στο Bourg. Την Τρίτη, 13 Οκτωβρίου 1998, ο Sabi είχε μια παρουσίαση στην πόλη TOURNUS σε ένα Λύκειο και στο Δευτεροβάθμιο Σχολείο. Το βράδυ η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε στο Cinema "La Palette" μετά την παρουσίαση της ταινίας του Ademir Kenovic που ονομάζεται "Perfect Circle". Αυτή τη φορά ο οικοδεσπότης ήταν ο Δρ Paul Polis και η οικογένειά του. Την Τετάρτη 14 Οκτωβρίου 1998, η προβολή έγινε στην πόλη της MACON, μεπαρουσίαση στο Λύκειο καθώς και στο Βιβλιοπωλείο "Cadran Lunaire".

Υπέγραψα πολλά βιβλία ενώ ο εκδότης μου τα πωλούσε για τα οφέλη των παιδιών της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης. Έδωσα συνέντευξη στις τοπικές εφημερίδες στο Annecy και στο Grenoble1 και συνέχισα με την περιοδεία της προώθησης. Την Πέμπτη, 15 Οκτωβρίου 1998, ήταν στην πόλη CHALON SUR SAONE, έχοντας παορυσιάσει στο βιβλιοπωλείο "La Mandragore". Το Σάββατο, 17 Οκτωβρίου 1998, επέστρεψα στο GRENOBLE και είχε μια προώθηση στο EMMAUS COMMUNITY στο SASSENAGE στις 2 μ.μ. Στη συνέχεια, η παορυσίαση πραγματοποιήθηκε στην Ημέρα της Ποίησης στο ST EGREVE στη βιβλιοθήκη του BARNAVE στις 4 μ.μ. Στις 19 Οκτωβρίου 1998 (Δευτέρα), οι παορυσιάσεις πραγματοποιήθηκαν στο Διεθνές Γυμνάσιο Stendhal στις 10 π.μ. και στη συνέχεια το βράδυ στο καφέ Tonneau de Diogene (αναγνώσεις ποίησης για την ανεκτικότητα και την ειρήνη) στις 8.30 μ.μ. Ο οικοδεσπότης ήταν Laurent Marielle- Trehouart- Charge de mission of the Maison de la Poesie Rhone και o Xavier, Γάλλος καλλιτέχνης. Επίσης, ο Sabi έδωσε συνέντευξη στο Radio France International στη Γκρενόμπλ.

Η παορυσίαση πραγματοποιήθηκε επίσης στην πανεπιστημιούπολη της Γκρενόμπλ την Τρίτη 20 Οκτωβρίου, στις 12.30 π.μ. στο βιβλιοπωλείο του Arthaud Campus και στη συνέχεια με την οργάνωση Drugi Most εκτός του βιβλιοπωλείου. Κατά τη διάρκεια της ημέρας επισκέφθηκα το Maison de la Poesie Rhone-Alpes στο Saint Martin d'Herese και υπέγραψα το βιβλίο συγγραφέων μνήμης. Το βράδυ, η

παρουσίαση πραγματοποιήθηκε στο βιβλιοπωλείο "Le Sphinx" στις 6.30 μ.μ. Τετάρτη, 21 Οκτωβρίου 1998. Τελευταία μέρα της προώθησης. Η τελευταία παρουσίαση πραγματοποιήθηκε στο βιβλιοπωλείο J.Jacques ROUSSEAU στο CHAMBERY στις 5 μ.μ. Μετά από αυτό, ο Sabi πραγματοποίησε συνέντευξη από τον τοπικό δημοσιογράφο του Chambery για την ημερήσια εφημερίδα. Την Πέμπτη 22 Οκτωβρίου, ο Sabi με τη σύζυγό του Αμίρα πήγε πολύ ικανοποιημένος από το αεροδρόμιο SATOLAS (Λυών προς Bugojno, Βοσνία και Ερζεγοβίνη).

Το Rock'n'roll δεν θα πεθάνει ποτέ έχοντας στο μυαλό μου ένα καθήκον μπροστά στον εαυτό μου: 1. επιλέγοντας ένα ορφανό από τη BIE και 2. λαμβάνοντας τις καλοκαιρινές διακοπές στη Γκρενόμπλ και διδάσκοντάς τους την ανεκτικότητα, την αλληλεγγύη και την ειρήνη.

Έφτασε στην πραγματοποίηση του το καλοκαίρι του 2001. Τα χρήματα που εισπράχθηκαν από την πώληση του βιβλίου (15.000 ευρώ) ήταν αρκετά για να πάρουν παιδιά ηλικίας 10 έως 14 ετών στο Γκρενόμπλ της Γαλλίας από το Bugojno (όπως γράφουν παραπάνω, οι τοπικοί ιερείς (Μουσουλμάνοι και Καθολικοί) με βοήθησαν να επιλέξω πραγματικούς ορφανούς και όχι μέλη της οικογένειας των δημοτικών ηγετών): Anica Radić, Miranda Gavrić, Miroslav Budimir, Miran Gavrić, Saldin Opardija, Amel Bambur, Haris Ćurić, Mirza Idrizović, Munib Muratspahić και

Elvedin Dautbegović και από το Σαράγεβο(για να επιλέξουν τα ορφανά έλαβα βοήθεια από τον κ. Jovan Divjak και τον σύλλογο "Εκπαίδευση χτίζει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη": Anida Hasanović, Ivana Mujanović, Esmer Hodžić, Damir Hodžić και Fehim Selimović.

Στις αρχές Αυγούστου του 20011, έκλεισα λεωφορείο και διοργάνωσα διακοπές 2 εβδομάδων για τα ορφανά από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη κατά τη διάρκεια των οποίων διαμένουν στο μοτέλ (πήρα και την οικογένειά μου μαζί μου και την Saša Mujezinović ως την φοιτήτρια τελευταίου έτους του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Σεράγεβο για το συντονισμό των παιδιών και ενός γονέα δύο παιδιών από το Bugojno, κα Marica Gavrić) στους λόφους πάνω από τη Γκρενόμπλ της Γαλλίας. Τα παιδιά ήταν εκει, κατά τη διάρκεια 14 ημερών παραμονής τους, παίζοντας τένις, κάνοντας ταξίδια, παρακολουθώντας μαθήματα ανεκτικότητας, επισκέπτοντας ΜΚΟ, λαμβάνοντας δώρα, παίζοντας ποδόσφαιρο και μπάσκετ, κάνοντας ποδήλατο, αναρρίχηση, κολύμπι στην πισίνα και αλεξίπτωτο πλαγιάς.

Η αλληλεγγύη μέσα από την πληρότητα της έχει δείξει ότι μπορούν να παίζουν, να γίνουν φίλοι και να συνεχίσουν τη φιλία ακόμη και όταν οι πατέρες τους πυροβολούν ο ένας τον άλλον κατά τη διάρκεια του πολέμου. Η νέα αυγή έρχεται και ο Sabahudin Hadžialić ήθελε να δώσει ένα παράδειγμα για το πώς μπορεί να αποδειχθεί αυτό. Ταυτόχρονα, άλλοι βοήθησαν τον Sabahudin, εκτός από τον Εκδότη και τη ΜΚΟ

"Promethee 71" από τη Γαλλία, μεταξύ των οποίων η καλύτερη βοήθεια ήταν από τους Michel Neveu και Aude Cuenot. Ένας φίλος από το Λουξεμβούργο, o Francois Schoentgen δώρισε 750 ευρώ και ο Sabahudin έδωσε σε κάθε παιδί 50 ευρώ και για τα βιβλία στο σχολείο. Ο Sabahudin έδωσε επίσης σε κάθε παιδί ποδήλατο ως δώρο για να έχει ως μνήμη για το ταξίδι ανεκτικότητας και αλληλεγγύης στη Γαλλία, το 2001.

Το μεγαλύτερο δώρο στο Sabahudin ήταν ότι τα παιδιά δεν θα ξεχάσουν ποτέ αυτές τις διακοπές και έδωσαν στον Sabahudin ένα λεύκωμα με τις αναμνήσεις τους την τελευταία ημέρα των διακοπών, το οποίο είναι το σημαντικότερο δώρο που έχω πάρει ποτέ στη ζωή μου. Πολλές εφημερίδες, τηλεοπτικοί σταθμοί στη Γαλλία και στη Β-Ε αναφέρουν σχετικά με αυτό το ταξίδι και ένας από τους τίτλους στην εφημερίδα της Κροατίας δήλωσε: "Αν ο καθένας έπραττε όπως ο Sabahudin". Αυτός ήταν ο στόχος της αλληλεγγύης από την πλευρά του Sabahudin Hadžialić - να δείξουμε σε άλλους ότι το "καλό δίνει καλό" και μπορούμε να περάσουμε μόνο από αυτή τη σύντομη ζωή ως άνθρωπος πρώτα και τότε όλα όσα θέλουμε να είμαστε. Άλλα, πρώτα άνθρωπος.